

BIJLAGE II

Pre-contractuele informatieverstrekking voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea van Verordening (EU) 2020/852

Productbenaming: Pensioenregeling Stichting Pensioenfonds TNO (SP TNO)
Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): 549300DW4WNCHUI1OQ50

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?	
☒ ☒ ☐ Ja	☒ ☐ ☒ Nee
☐ Er zal een minimumaandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling worden gedaan: ___%	☐ Het product promoot ecologische/sociale (E/S) kenmerken, en hoewel het geen duurzame beleggingen als doelstelling heeft, zal het een minimumaandeel duurzame beleggingen van ___% behelzen
☐ in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie	☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie
☐ in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie	☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie
☐ Er zal een minimumaandeel duurzame beleggingen met een sociale doelstelling worden gedaan: ___%	☐ met een sociale doelstelling
☐	☒ Het product promoot E/S kenmerken, maar zal geen duurzame beleggingen doen

Welke ecologische en/of sociale kenmerken promoot dit financiële product?

De pensioenregeling van Pensioenfonds TNO promoot zowel milieu- als sociale kenmerken zoals bedoeld in artikel 8 van de Verordening (EU) 2019/2088 (SFDR). Met promoten van milieu- en sociale kenmerken bedoelen wij dat wij bij het beleggen van een deel van ons vermogen rekening houden met E/S-kenmerken en dit ook uitstralen en uitdragen, zowel op schrift als in praktijk.

Ecologische kenmerken worden gepromoot door

- 1) af te zien van de belegging in bedrijven die de ecologische UN Global Compact Principles ernstig schenden;
- 2) af te zien van de belegging in bepaalde vervuilende sectoren, zoals steenkolenbedrijven en nutsbedrijven die steenkolen gebruiken om energie op te wekken;
- 3) te beleggen in impact bonds, waaronder green en sustainable bonds; en
- 4) te beleggen in een wereldwijd aandelenfonds dat een klimaatneutrale doelstelling heeft in 2050.

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt bij het behalen van een milieudoelstelling of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan milieu- of sociale doelstellingen en de onderneming waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852, waarbij een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten** is vastgesteld. In de verordening is geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten vastgesteld. Duurzame beleggingen met een milieudoelstelling kunnen al dan niet in overeenstemming zijn met de taxonomie.

Duurzaamheidsindicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot worden verwezenlijkt.

Sociale kenmerken worden gepromoot door

- 1) af te zien van de belegging in bedrijven die de sociale UN Global Compact Principles ernstig schenden;
- 2) af te zien van de belegging in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens;
- 3) af te zien van de belegging in bedrijven die betrokken zijn bij de productie en/of verkoop van tabak;
- 4) af te zien van de belegging in staatsobligaties van- en staatsbedrijven in landen die de mensenrechten ernstig schenden;
- 5) af te zien van vastgoedbeleggingen met een slechte ESG-score;
- 6) te beleggen in impact bonds, waaronder social bonds.

● ***Met welke duurzaamheidsindicatoren wordt de verwezenlijking van elk van de door dit financiële product gepromote ecologische of sociale kenmerken gemeten?***

De duurzaamheidsindicatoren die worden gebruikt om de verwezenlijking van de milieu- of sociale kenmerken te meten, omvatten:

- Het aantal bedrijfsuitsluitingen per uitsluitingscriterium.
- Het aantal landen waarvan we de staatsobligaties uitsluiten.
- De procentuele exposure naar impact bonds.
- De ESG-score van de beursgenoteerde vastgoedportefeuille.
- De CO₂-reductie van onze wereldwijde aandelenportefeuille.
- Een aantal beleggingsfondsen met ESG-kenmerken dat voldoet aan de criteria van artikel 8 van de SFDR; de promotie van milieu- of sociale kenmerken.

● ***Wat zijn de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk beoogt te doen en hoe draagt de duurzame belegging bij tot die doelstelling?***

De pensioenregeling verbindt zich niet tot het aanhouden van duurzame beleggingen volgens de eisen van de SFDR. Deze kunnen echter wel deel uitmaken van de beleggingsportefeuille van de pensioenregeling.

Hoe doen de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk beoogt te doen geen ernstige afbreuk aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen?

De pensioenregeling verbindt zich niet tot het aanhouden van duurzame beleggingen volgens de eisen van de SFDR. Deze kunnen echter wel deel uitmaken van de beleggingsportefeuille.

● ***Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?***

De pensioenregeling verbindt zich niet tot het aanhouden van duurzame beleggingen volgens de eisen van de SFDR. Deze kunnen echter wel deel uitmaken van de beleggingsportefeuille.

● ***Hoe zijn de duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten?***

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Faciliterende

activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een milieudoelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgasemissieniveaus hebben die overeenkomen met je beste prestaties.

De beleggingsstrategie

stuurt beleggingsbeslissingen op basis van factoren als beleggingsdoelstellingen en risicotolerantie.

De pensioenregeling verbindt zich niet tot het aanhouden van duurzame beleggingen volgens de eisen van de SFDR. Deze kunnen echter wel deel uitmaken van de beleggingsportefeuille.

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgesteld, dat inhoudt dat op taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie en dat vergezeld gaat van specifieke EU-criteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Houdt dit financiële product rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Nee

Het pensioenfonds neemt niet alle belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. Deze zijn gedefinieerd in de SFDR en kunnen zelf door het pensioenfonds worden aangevuld. Desalniettemin zijn er wel een aantal ongunstige effecten waar wij al wel een bijdrage aan leveren en die een rechtstreeks verband hebben met de ongunstige factoren (PAI-indicatoren). Zo sluiten wij de directe beleggingen in alle controversiële wapens uit. Ook worden bepaalde directe beleggingen in steenkoolproducenten; nutsbedrijven die energie opwekken met gebruik van steenkolen; niet-traditionele fossiele brandstoffen; tabak; en staatsgerelateerde ondernemingen en staatsobligaties uitgesloten. Welke criteria hierbij gelden staan beschreven op pagina 4 t/m 6 van dit document, en worden driemaandelijks gepubliceerd op onze website onder “*Uitsluitingenlijsten per Qx 20xx*”.

In 2024 gaat het pensioenfonds de belangrijkste ‘ongunstige effecten’ wel portefeuille breed meten, monitoren en hanteren als beleidsinstrument, met als basis de gegevens van ultimo 2023. Deze informatie, met als titel ‘Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren’ dient uiterlijk op 30 juni van elk jaar gepubliceerd te worden op de website van het pensioenfonds.

Welke beleggingsstrategie hanteert dit financiële product?

Voor het pensioenfonds staat de (wettelijke) taak om te zorgen voor een goed pensioen voorop. Dat vindt zijn weerslag in de missie, visie en strategie van het fonds. De missie, visie en strategie van het fonds zijn vastgelegd in de ABTN (actuariële en bedrijfstechnische nota) van het pensioenfonds.

Onderdeel van de strategie zijn de beleggingsovertuigingen. Deze vormen de basis van het beleggingsbeleid en worden jaarlijks, waar nodig, aangepast.

In de beleggingsbeginselen is opgenomen dat het pensioenfonds ervan uitgaat dat beleggen op duurzame wijze, waarbij ESG-overwegingen worden geïntegreerd in het beleggingsproces, positief bijdraagt aan de realisatie van de pensioenambitie en de langetermijndoelstellingen van het fonds. In de MVB-beginselen wordt nader uitgewerkt welke uitgangspunten het pensioenfonds hanteert bij de integratie van de

ESG-aspecten in de formulering van het beleggingsbeleid. Bij de uitwerking van de MVB-beginselen wordt onderscheid gemaakt tussen ‘klimaat-gerelateerde MVB-beginselen’ en ‘overige MVB-beginselen’.

Klimaatbeginselen

De klimaatovertuigingen zijn principes die de komende jaren richting geven aan het klimaatbeleid van het pensioenfonds. De klimaatovertuigingen luiden als volgt:

- *Het tegengaan van de ongewenste effecten van klimaatverandering is vanuit maatschappelijk oogpunt en toekomstbestendigheid van het ecosysteem de aarde urgent. Daarom integreert pensioenfonds TNO, mede vanuit ESG- en risico-rendementsperspectief, de impact van zijn beleggingen op klimaatverandering in zijn beleggingsbeleid.*
- *Pensioenfonds TNO onderschrijft de doelstellingen van het Akkoord van Parijs om de opwarming van de aarde tegen te gaan en vindt daarom CO₂-reductiedoelstellingen noodzakelijk en levert daaraan een bijdrage.*
- *Pensioenfonds TNO onderkent dat voor de realisatie van een duurzaam lagere CO₂-uitstoot de transitie van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energiebronnen noodzakelijk is. Het pensioenfonds wil, binnen de mogelijkheden die het heeft, binnen de bestaande of toekomstige beleggingscategorieën, een bijdrage leveren aan deze energietransitie.*
- *Pensioenfonds TNO ziet het effect van stranded assets als een relevante risicofactor die de komende jaren steeds belangrijker wordt. Het pensioenfonds monitort de ontwikkelingen ten aanzien van stranded assets periodiek bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid en zal daar tijdig op anticiperen.*
- *Pensioenfonds TNO ziet in de klimaatverandering ook beleggingskansen voor het fonds en ziet het als zijn taak om deze kansen, binnen de bestaande en toekomstige beleggingscategorieën, zo goed mogelijk in kaart te brengen en waar mogelijk en passend te benutten.*

Overige MVB-beginselen

- *Het pensioenfonds vindt het belangrijk dat de invulling van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid zoveel als mogelijk aansluit bij de wensen van de deelnemers en aangesloten werkgevers van het pensioenfonds.*
- *Het pensioenfonds benadert maatschappelijk verantwoord beleggen als een integraal onderdeel van het beleggingsproces.*

Een belangrijke randvoorwaarde is dat ons beleid dient te passen binnen de mogelijkheden die het pensioenfonds heeft op het gebied van menskracht en middelen.

Maar hoe brengen we het bovenstaande dan in de praktijk?

Deze beginselen brengen wij in praktijk middels uitsluitingen, insluitingen, ons stembeleid en door in dialoog te gaan. Daarbij maken we een onderscheid tussen enerzijds beleggingen die op naam staan van het pensioenfonds (dit zijn de directe beleggingen), anderzijds de participatie in beleggingsfondsen.

- **Uitsluitingen bij directe beleggingen**

Bij directe beleggingen het om de aandelen, bedrijfsobligaties en staatsobligaties die op naam staan van het pensioenfonds. Dit zijn de directe beleggingen.

De beleggingsportefeuille van onze pensioenregeling past een reeks uitsluitingscriteria toe op directe beleggingen in zowel bedrijven als landen. Deze uitsluitingen zijn gerelateerd aan zowel sociale als aan milieu-issues.

De criteria voor uitsluitingen bij directe beleggingen zijn de volgende:

United Nations Global Compact Principles

Bedrijven worden door het pensioenfonds uitgesloten van belegging als blijkt dat zij de United Nations Global Compact Principles (UN GCP) ernstig schenden.

State Owned Entities

Staatsgecontroleerde ondernemingen worden uitgesloten als wordt voldaan aan de volgende criteria:

- Het land behoort qua mensenrechtenschending minimaal in drie van de afgelopen vijf jaar tot de worst-of-the worst op basis van de lijst van Freedom House of als de overheid van een land beschuldigd wordt van recente wreedheden en die overheid daarnaast de civiele en politieke rechten van haar inwoners ernstig beperkt.
- De overheid heeft een meerderheidsbelang (>50%) in de onderneming.
- De onderneming genereert >50% van de jaarlijkse overheidsinkomsten.

Criteria voor uitsluiting tabaksproducenten en tabaksretailers

Bedrijven uit die voldoen aan de volgende criteria:

- Bedrijven die meer dan 5% van hun omzet halen uit de productie/verkoop van tabak.
- Onder tabak wordt verstaan tabak, sigaretten, sigaren, pijptabak, rookloze tabak en elektronische sigaretten.
- Het universum bestaat uit beursgenoteerde bedrijven.

De uitsluiting geldt alleen voor directe investeringen, dus waarvan de holdings op naam staan van het pensioenfonds.

Criteria controversiële wapenfabrikanten

Bedrijven die voldoen aan de volgende criteria:

Betrokkenheid bij de productie van wapens en wapencomponenten met betrekking tot:

- Antipersoonsmijnen.
- Biologische en chemische wapens.
- Clusterwapens.
- Verarmd uranium.
- Kernwapens.
- Witte fosfor.

Voor de productie van bovenstaande wapencomponenten worden zowel essentiële, als niet-essentiële componenten uitgesloten. Ook worden zowel componenten uitgesloten die specifiek voor deze toepassing zijn ontworpen, alsmede componenten die niet specifiek zijn ontworpen maar wel toepasbaar zijn voor gebruik van bovenstaande wapens.

Clustermunitielijst

Jaarlijks publiceert de Pensioenfederatie een overzicht van clustermunitiebedrijven waarin Nederlandse pensioenfonds niet mogen beleggen. Pensioenfonds TNO publiceert deze lijst op haar website en voegt de namen toe aan de uitsluitingslijst.

Criteria steenkolenproducenten

Bedrijven waarvan de omzet voor 5% of meer kan worden toegeschreven aan mijnbouw en exploratie van steenkolen.

Criteria nutsbedrijven

Ondernemingen die met steenkolen energie opwekken. De 'level of involvement' is >50%.

Criteria niet-traditionele fossiele brandstoffen

Bedrijven waarvan de omzet voor 5% of meer kan worden toegeschreven aan de extractie van de volgende niet-traditionele fossiele brandstoffen; teerzanden, arctic drilling en schalie-energie.

Criteria voor landenuitsluiting – VN/EU-sanctiewetgeving

Om te mogen beleggen in de staatsobligaties van een land, mogen eventuele sancties tegen het land niet aan de volgende, cumulatief geldende, criteria voldoen:

1. Sancties worden opgelegd door de VN en/of de EU.
2. Sancties houden verband met het niet naleven van door Nederland ondertekende internationale verdragen (of waaraan het land als lid van de internationale gemeenschap onderworpen is).
3. De regering van het land is onderworpen aan gerichte maatregelen, bestaande uit een reisverbod en/of een bevrozing van tegoeden **OF** het land is onderworpen aan een landelijk wapenembargo.

In geval er geen tijdschema's/limieten zijn vastgesteld voor het beëindigen van sancties, wordt een termijn van 10 jaar toegepast om de toepasbaarheid te beoordelen en gebruikt als maximale geldigheidsperiode, tenzij de controverses die aan de sancties ten grondslag liggen duidelijk nog steeds aan de gang zijn.

Criteria voor landenuitsluiting volgens Freedom House

Jaarlijks publiceert Freedom House het 'Freedom in the World'-rapport. Freedom House is een Amerikaanse NGO. In het 'Freedom in the World'-rapport van deze organisatie worden burgerlijke vrijheden en politieke rechten van landen wereldwijd in kaart gebracht. Op grond van de uitkomsten krijgen landen de status van 'FREE', 'Partly FREE' of 'NON-FREE' toegewezen. Deze methodologie, die is afgeleid van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, wordt toegepast op alle landen, ongeacht hun geografische locatie, etnische of religieuze samenstelling of niveau van economische ontwikkeling.

De staatsobligaties uitgegeven door landen die op de NON-FREE landenlijst staan, worden door het pensioenfonds van belegging uitgesloten wanneer deze op naam staan van het pensioenfonds.

• **Uitsluitingen bij de belegging in fondsen**

Het pensioenfonds participeert in een beleggingsfonds dat aandelen van bedrijven in opkomende markten koopt. In dit fonds worden bedrijven die niet voldoen aan de UN Global Compact Principles en die daarnaast de criteria van de vermogensbeheerder overtreden op het gebied van good governance, steenkolen, tabak, niet-traditionele fossiele brandstoffen en controversiele wapens, uitgesloten.

Het pensioenfonds belegt ook in een wereldwijd aandelenfonds naar ontwikkelde markten dat niet alleen de Parijsdoelstellingen nastreeft, maar ook bijdraagt aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties die Pensioenfonds TNO belangrijk vindt.

Het pensioenfonds belegt enkel in fondsen die zich houden aan de wettelijke restricties rondom beleggen in clustermunitiebedrijven, waarvan jaarlijks een overzicht wordt gepubliceerd door de Pensioenfederatie.

- **Insluitingen:**

Pensioenfonds TNO kiest bewust voor beleggingen met specifieke ESG-kenmerken. Hieronder vallen impact bonds en bepaalde beleggingen in beursgenoteerd vastgoed.

- Impact bonds

Met de twee eurocredit-vermogensbeheerders is afgesproken dat zij minimaal de benchmarkweging naar impact bonds zullen aanhouden. Impact bonds zijn obligaties waarvan de gelden gebruikt worden met de expliciete intentie om specifieke milieu en sociale issues te adresseren. Voorbeelden van impact bonds zijn: Green bonds, social bonds, transition bonds, sustainability bonds en sustainability linked bonds.

Aanvullend wordt in de portefeuille die gebruikt wordt om de rentekarakteristieken van onze pensioenverplichtingen te matchen, de LDI-portefeuille, structureel belegd in impact bonds.

- Vastgoed

Bij de selectie van nieuwe beursgenoteerde vastgoedfondsen, worden alleen die fondsen geselecteerd waarvan de ESG-score, op een schaal van 1-5, minimaal 3 bedraagt. De ESG-score is een kwalitatieve maatstaf die voor 25% meetelt bij de selectiekeuze. De managementscore telt overigens voor 45% mee, de financiële positie van de onderneming voor 30%.

- **Engagement**

Engagement is het in gesprek gaan met ondernemingen. Pensioenfonds TNO gaat zelf niet in dialoog met ondernemingen. Wat zij wel doet is de actieve beleggingsfondsmanagers aanspreken op investeringen die door het pensioenfonds als controversieel worden beschouwd.

Tezamen met andere pensioenfondsen en vermogensbeheerders, voert Pensioenfonds TNO een actieve dialoog met vastgoedfondsen via het GREEN (Global Real Estate Engagement Network) initiatief. Via GREEN worden vastgoedfondsen aangesproken op hun strategie met betrekking tot klimaatrisico en de compliance van de strategie met de Parijsdoelstellingen.

- **Stembeleid**

Door gebruik te maken van het stemrecht, kunnen pensioenfondsen invloed uitoefenen op de kwaliteit van het bestuur van de ondernemingen waarin wordt belegd. Dit kan uiteindelijk de waarde van de aandelen positief beïnvloeden en risico's beperken.

Wat betreft de exposure naar aandelenbeleggingen, zowel die van opkomende markten als die van ontwikkelde markten, participeert het pensioenfonds in beleggingsfondsen. Bij de fondsen die beleggen in opkomende markten, volgt het pensioenfonds het stembeleid van de ingehuurde vermogensbeheerder.

Bij het wereldwijde aandelenfonds naar ontwikkelde markten wordt aangesloten bij het SRI-stembeleid van ISS.

De volgende methodologieën worden gebruikt om ervoor te zorgen dat de gepromote ecologische of sociale kenmerken worden behaald:

- **Uitsluitingen**

Het beleggingsuniversum wordt door onze dataprovider op kwartaalbasis gescreend.

De uitsluitingslijst die hieruit volgt wordt vervolgens gedeeld met de managers van de separate mandaten met het expliciete verzoek in de namen die op de uitsluitingslijsten voorkomen, niet te beleggen. Dit betekent in sommige gevallen dat een bestaande positie verkocht dient te worden.

Custodian Caceis controleert of deze vermogensbeheerders zich ook daadwerkelijk houden aan de afspraak. In geval van een overtreding, wordt het pensioenfonds hierover ingelicht en worden corrigerende maatregelen geëist.

De overtredingen van de uitsluitingslijst bij fondsbeleggingen wordt continue gemonitord op basis van een dashboard. Wanneer een fonds een te hoge exposure heeft naar bedrijven die op de uitsluitingslijst staan kan worden overgegaan op desinvestering.

- **Insluitingen**

Impact bonds:

- Contractueel is vastgelegd dat de eurocreditmanagers in de beleggingsportefeuille minimaal de weging naar impact bonds dienen aan te houden.
- Het LDI-mandaat belegt minimaal 10% van het vermogen in impact bonds.

Vastgoed:

Voor vastgoedinvesteringen hanteren we een minimale ESG-score om in aanmerking te komen voor insluiting. Bij de periodieke update van de vastgoedportefeuille wordt nagaan of de ESG-score van de beursgenoteerde vastgoedbeleggingen nog wel voldoet aan de norm. Bij overtreding van de grens, wordt een dialoog opgestart met de schender om de score omhoog te krijgen. Lukt dit niet, dan wordt afscheid genomen van die positie.

Welke bindende elementen van de beleggingsstrategie zijn bij het selecteren van de beleggingen gebruikt om te voldoen aan alle ecologische en sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Bindende factoren die het pensioenfonds in de beleggingsstrategie gebruikt bij de selectie van beleggingen om te voldoen aan de promotie van ecologisch en sociale kenmerken zijn de volgende:

- Voldoen aan het uitsluitingsbeleid voor landen en bedrijven in het geval van directe beleggingen. Hierbij staan de holdings op naam van het pensioenfonds.
- Bij illiquide beleggingen wordt het pensioenfonds aangemerkt als ‘excused investor’ bij beleggingen die strijdig zijn met het ESG-beleid van het fonds. Dit houdt in dat het pensioenfonds afziet van de deelname in bedrijven die het pensioenfonds als controversieel beschouwt.

- Liquide vastgoedbeleggingen worden getoetst op een minimale ESG-score van 3 (van de 5) bij aanschaf.
- Vermogensbeheerders die beleggen in Europese bedrijfsobligaties, dienen minimaal de benchmarkweging naar impact bonds aan te houden.

● ***Met welk toegezegd minimumpercentage wordt de ruimte voor in overweging te nemen beleggingen beperkt vóór de toepassing van die beleggingsstrategie?***

Het pensioenfonds hanteert geen minimumpercentage.

● ***Wat is het beleid om praktijken op het gebied van goed bestuur te beoordelen voor de ondernemingen waarin is belegd?***

Onze actieve managers beoordelen de ‘good governance’-praktijken van de bedrijven waarin zij voor ons beleggen. De managers kunnen, bij onvoldoende zicht op herstelmaatregelen, bij het gemis aan behoorlijk bestuur, werknemersrelaties, beloning van personeel en belastingnaleving, de blootstelling aan dergelijke emittenten verminderen.

Het pensioenfonds heeft ook, in de vorm van een beleggingsfonds, beleggingen in opkomende markten die voldoen aan de praktijken van goed bestuur (‘good governance’). Daarbij vindt uitsluiting plaats indien wordt voldaan aan de volgende drie voorwaarden:

- >30% van de aandelen in handen zijn van één familie of staat;
- de leden van de RvC voor meer dan 50% niet onafhankelijk zijn;
- de leden van de Audit & Remuneratiecommissie (ARC) voor meer dan 50% niet onafhankelijk zijn.

Een uitsluiting wordt ook getriggerd als de accountant een ‘verklaring met beperking’ heeft afgegeven (‘qualified auditor opinion’).

Het pensioenfonds heeft geen eigen beoordelingsbeleid op het gebied van goed bestuur van de ondernemingen waarin belegd wordt.

Praktijken op het gebied van **goed bestuur** omvatten goede managementstructuren, betrekkingen met werknemers, beloning van het betrokken personeel en naleving

● ***Welke activa-allocatie is er voor dit financiële product gepland?***

Het pensioenfonds belegt de pensioenpremies in een variëteit van beleggingscategorieën, zoals aandelen, obligaties, vastgoed, woninghypotheken, private equity en directe leningen.

Bij elkaar opgeteld, is ca. 73% van de normportefeuille eind 2023 zodanig belegd dat daarmee milieu- en social kenmerken gepromoot worden (**#1 E/S-kenmerken**). Dit betreffen de volgende beleggingsmandaten:

- Wereldwijde aandelen ontwikkelde landen,
- een deel van de aandelenexposure naar opkomende markten,
- de eurocredit-portefeuilles,
- de cashportefeuilles,
- het mandaat dat belegt in langlopende staatsobligaties,
- de beleggingen in Nederlandse woninghypotheken en tot slot
- de staatsobligaties in opkomende markten in lokale valuta.

Van de totale beleggingsportefeuille van de pensioenregeling wordt 0% belegd in duurzame beleggingen (**#1A Duurzaam**), zodat 73% van de totale beleggingen

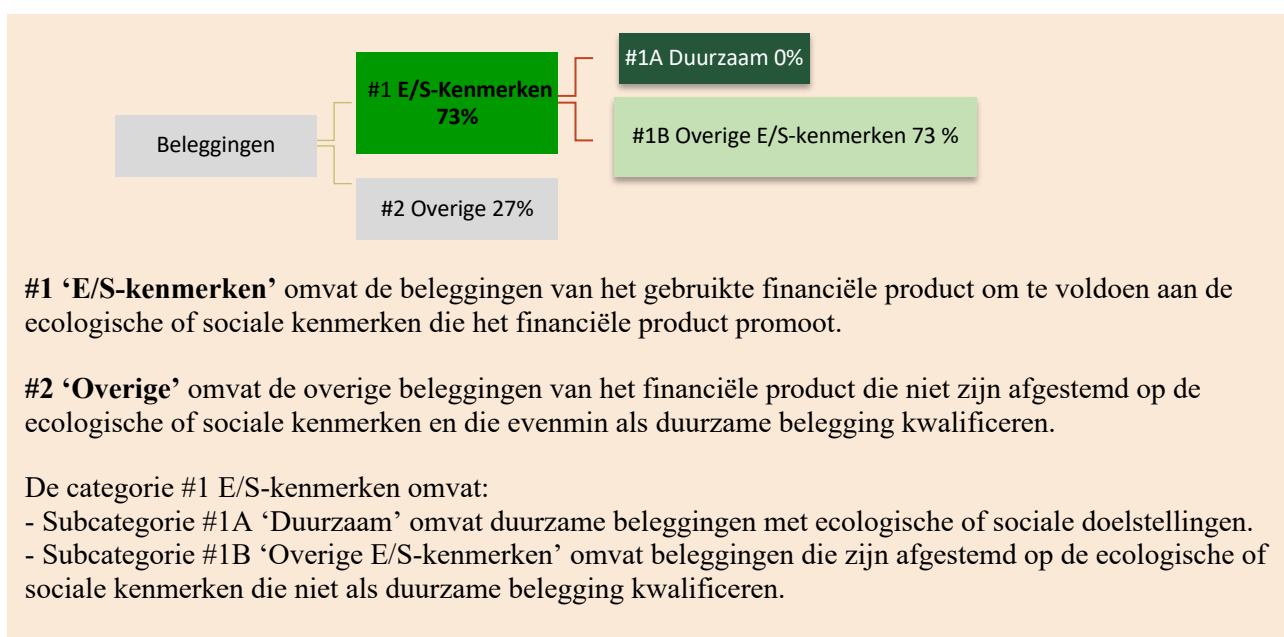
De **activa-allocatie** beschrijft het aandeel beleggingen in bepaalde activa.

zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken die niet als duurzame belegging kwalificeren (**#1B Overige E/S-kenmerken**).

Bovenstaande percentage van 73% betekent dat 27% van de beleggingen in de categorie 'Overig' valt (**#2 Overig**). Periodiek updaten wij, wanneer van toepassing, bovengenoemde percentages.

- **Hoe worden met het gebruik van derivaten de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die het financiële product promoot?**

Het gebruik van derivaten draagt niet bij aan het behalen van de ecologische of sociale kenmerken van de pensioenregeling. Derivaten ondersteunen het beleggingsbeleid en zorgen voor een doelmatig en effectief portefeuillebeheer.

#1 'E/S-kenmerken' omvat de beleggingen van het gebruikte financiële product om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 'Overige' omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging kwalificeren.

De categorie #1 E/S-kenmerken omvat:

- Subcategorie #1A 'Duurzaam' omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- Subcategorie #1B 'Overige E/S-kenmerken' omvat beleggingen die zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken die niet als duurzame belegging kwalificeren.

In hoeverre zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling minimaal afgestemd op de EU-taxonomie?

De pensioenregeling verbindt zich niet tot het aanhouden van duurzame beleggingen volgens de eisen van de SFDR. Deze kunnen echter wel deel uitmaken van de portefeuille.

Belegt het financiële product in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen¹

Yes: [hierna specificeren, en in de diagrammen van het tekstvak]

In fossiel gas In nuclear energy

No

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ('klimaatmitigatie') en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

Om te bepalen of aan de EU-taxonomie wordt voldaan, bevatten de criteria voor fossiel gas emissie-grenswaarden en de omschakeling op hernieuwbare energie of koolstofarme brandstoffen tegen eind 2035. Voor kernenergie bevatten de criteria uitgebreide regels inzake veiligheid en afvalbeheer.

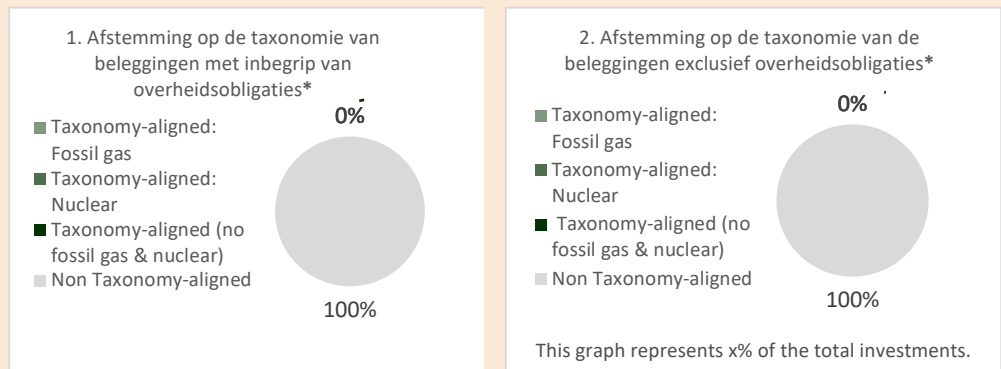
Faciliteren de activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een milieudoelstelling.

Transitieactiviteiten zijn activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die onder meer broeikasgas emissievenaus hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

zame
geen
n met de
logisch
teiten in
EU-
marks
rme
of het
ict
sociale
lat
t.

De twee onderstaande grafieken tonen in groen het minimumpercentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft de eerste grafiek de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl de tweede grafiek alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

[in de diagrammen alleen de cijfers opnemen voor op de taxonomie afgestemd fossiel gas en/of afgestemde kernenergie, samen met de daarbij behorende legenda en toelichting in de linkermarge indien het financiële product in fossiel gas en/of kernenergie belegd]

* Voor deze grafieken omvatten 'staatsobligaties' alle blootstelling aan staatsschulden.

- **Wat is het minimumaandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

Het minimumaandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten is 0%.

- **Wat is het minimumaandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie zijn afgestemd?**

Er is geen minimumaandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie zijn afgestemd. Deze kunnen echter wel deel uitmaken van de portefeuille.

- **Wat is het minimumaandeel sociaal duurzame beleggingen?**

De beleggingsportefeuille van de pensioenregeling verbindt zich niet tot het aanhouden van duurzame beleggingen met een sociale doelstelling volgens de eisen van de SFDR. Deze kunnen echter wel deel uitmaken van de portefeuille.

- **Welke beleggingen zijn opgenomen in “#2 Overige”? Waarvoor zijn deze bedoeld en bestaan er ecologische of sociale minimumwaarborgen?**

In de #2-beleggingen zitten beleggingsfondsen die geen milieu- of sociale kenmerken promoten. Deze producten zijn in onze portefeuille opgenomen om te

kunnen voldoen aan onze pensioendoelstelling en zorgen voor een evenwichtige portefeuille en voldoende risicospreiding.

Het belang naar deze categorie bedraagt 27%. Het betreffen de volgende exposures: staatsobligaties in opkomende markten in harde valuta; de belangen naar vastgoed; Private Equity; en Direct Lending.

Is er een specifieke index als referentiebenchmark aangewezen om te bepalen of dit financiële product is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

- ***Hoe wordt de referentiebenchmark doorlopend afgestemd op alle ecologische of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?***
Niet van toepassing.
- ***Hoe wordt geborgd dat de beleggingsstrategie doorlopend op de methode van de indexafgestemd blijft?***
Niet van toepassing.
- ***Waarin verschilt de aangewezen index van een relevante brede marktindex?***
Niet van toepassing.
- ***Waar is de voor de berekening van de aangewezen index gebruikte methode te vinden?***
Niet van toepassing.

Waar kan ik online meer specifieke informatie over dit product vinden?

U vindt meer productspecifieke informatie op de website:

<https://www.pensioenfondstno.nl/>